

Menció d'Honor Sant Jordi 1997 a Guillem Puget

La Menció d'Honor Sant Jordi d'enguany va ser concedida a Guillem Puget Acebo, com a reconeixement als seus múltiples mèrits i en especial a la integritat personal que ha mostrat al llarg del temps, i, sobretot, en la feina que porta a terme com a president de la Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes de les Pitiüses. Les paraules que segueixen a continuació són el parlament que va pronunciar el president de l'Institut d'Estudis Eivissencs, Marià Serra Planells, en l'acte d'oferiment de la Menció d'Honor Sant Jordi, el dia 22 d'abril, en el transcurs d'un sopar a l'hotel Royal Plaza. Guillem Puget agrai aquesta distinció a la vegada que explicà les múltiples dificultats de la Federació en la lluita per aconseguir un ensenyament de més qualitat i en la nostra llengua.

Tal vegada us estranyi, però en una casa benestant, conservadora i liberal al mateix temps, on el cap de família, Cèsar Puget, era batle d'Eivissa, fundador i president del Foment de Turisme, apotecari prestigiós, conseller de la Caixa de Pensions i altres càrrecs polítics de l'època, qui més manava era la criada, na Catalina. Una criada fidel i responsable on n'hi hagi, que exercia tot l'any, i amb càrrec ben assumit, de sergent de setmana. La mestressa de la casa, Dolors Acebo, prou feines tenia dirigint la nombrosa descendència pels rec-tes camins de la urbanitat, la hi-giene, l'escolaritat i la convivèn-cia. Ella, davant d'alguna malifeta d'un dels seus fills, amenaçava amb contundent convenciment: "Mira que ho diré a na Catalina!"

Els germans, set, tres d'ells —en Pepe, n'Enrique i en Cèsar—traspassats molt joves, omplien de bulla i alegria un primer pis espaiós del primer edifici parell del carrer de Mar, cantonada amb el de "ses Farmàcies" i amb tribunes posteriors al carrer de sa Xeringa. Punt neuràlgic de l'Eivissa dels anys 50 i 60.

L'ampla entrada de l'edifici ens oferia, als al·lots del barri, formi-dable camp de joc d'animadíssims partits de futbol, jugats amb bo-tons destrament moguts per mà infantil, que provocaria avui enve-ja als seguidors de l'actual lliga de

El president de
l'Institut,
Marià Serra,
lliura a
Guillem Puget
el diploma
de la
Menció d'Honor
Sant Jordi.
(Foto:
Vicent Trull.)

les estrelles. El rebedor i el llarg passadís de can Puget, prèvia-ment escampada generosa pols de talc, es convertien en magnífiques pistes de patinatge artístic, usa-des per amistats convidades i ha-bitants del lloc, fins que na Catali-

na, farta de remors, escandalera i trull, ens esmerçava al carrer amb amabilitat cridanera i gestos con-vincents.

No us estranyi, tampoc, que li recordi, a en Guillem, la privilegia-da situació de casa seua, i la seua

personal. No havia de donar més de cinquanta passes per trobar a l'abast seu tota casta de serveis, establiments, coses i persones, que ara són reminiscències evocadores d'un temps que no varem perdre.

Recorda-ho: podies telefonar tot just vora la porta de ca teua, a ca na Maria "Boneta" i en Quico Vilàs.

Escoltar una sonadeta pagesa a ca na Garra.

Fer unes tapetes al bar Espanyol, una calima al bar Rubió o tastar un gotet de vi a ca n'Àgueda.

Menjar-te un panet calent a ca n'Albarqueta o a can Germán Riquet.

Anar a buscar un litret de llet a can Toni Maiol o a ca na Rafaleta.

Comprarte un grapat de figues seques a ca ses Masauetes.

Tastar els pastissos de can Castelló o de can Xiquet "Rotes".

Comprar un bocí de roba a can Felicó, o a can Groc o a can Burgos; portar-lo a les dones de can Savi per fer-te uns pantalons; dur-los a Fèmina per rentar-los i a ca ses Batleses per planxar-los.

Encarregar botons al teu vesí, en Manuel Redolat, o anar a comprar-los a can Pepito del Globo.

Comprar uns "tebeos" a en Carlos "Andreuet", després de llegir-ne uns quants.

Encarregar la reposició d'un vidre a en Mariano "Cama" o a can Gonell.

Fer la comanda d'un senallonet de carbó a en Jaume "Gall".

Emprovar-te unes espadenyes a can Sansano o a cas Valencianet.

Fer-te una bona tallada de cabells a can Vicent de sa Llòpia.

Començar una agradable i divertida conversa amb en Periquet de ses Olles, mentre li encomanaves un plat, una olla o una moixina.

Podies enviar o rebre un paquet de l'Agència Bonet.

Demanar el primer cigarret a sa Salandera, abans d'anar a fer un ballet a Las Vegas, o després de fer una seriosa i recomanable xerradeta amb na Paca Escaneilles.

I què me'n dius de les nostres activitats infantils? Tot i que no vares ser al·lot "futbolero", sí que deus recordar els partits interminables darrere sa Murada, amb pilotes de pedaç. Partits que

Alguns comensals escolten els parlaments en el sopar de l'entrega de les Mencions d'Honor Sant Jordi. (Foto: Vicent Trull.)

duraven mentre les comes no ens feien figa o arribaven a l'indret en Pep Llarg, es Misto, en Cadireta... o el mateix sergent Cosmi, tots ells municipals rectes, complidors d'assenyades ordenances municipals. Aleshores, no valia que jugàssim amb el fill del batle, sinó que —cametes valgueu-me— imploràvem el dret de pas per can Periquet de ses Olles, depenent de l'estat d'ànim de la güela Manuela la concessió del tal favor. La travessada de l'establiment permetia trobar-nos al carrer de "ses Farmàcies" i aconseguir l'alliberament d'avisos, sermons o multes.

Les iniciàtiques incursions en terres enemigues, de la mà de germans majors i experts, gallera amunt, vers el barri de sa Capelleta, cercant enfrontament a pedrades amb enemics gelosos del seu territori, i moment aprofitat per fer el tast primerenc dels encara bòtils de les figueres flors o martiniques de la contrada, tot just vora el baluard de Sant Pere. El combat sempre acabava amb més d'un cap nafrat, que buscava remei i consol en les atencions de la Creu Roja de s'Alamera o d'alguna farmàcia.

Les entremaliadures als carrers d'Antoni Palau i d'Hanníbal i a la plaça de sa Font els dies de festa quan s'omplien de vianants i parelles de pagesos endiumenjats, amb un objectiu: estirar el llaç de les coes de les dones i arrencar a córrer.

Les contribucions a la causa comuna dels focs de Sant Joan, a la recerca i recollida de mobles vells, vigilància del territori, aferades de paperines de colors i accions pidolaires amb rústica capsa de cartó, assot de vesins i anònims contribuents ambulants. I tantes altres coses, que ara ens provoquen el somriure nostàlgic. Sempre en companyia d'en Jesús, els Teixidors, en Sunyer, en Carlos, n'Alfons, en Periquet, els Redolats, en Juanito Leandro. Molts d'ells, entre aquests qui et parla, escolans de Sant Elm, i als quals poca companyia feies en aquesta tasca. Misses, oficis, processons, novenes, rosaris, funerals i enterraments quedaven ben lluny del teu interès infantil. No eres, precisament, de la "cleca".

I arriben els anys de batxillerat. T'esperen llocs molt entranyables:

El president de l'Institut llegeix el discurs que es transcriu en aquestes pàgines. (Foto: Vicent Trull.)

sa Carrossa, el carrer empedrat, es Mirador, es Revellí, es Surets, la punta de la Rajada, s'Aranyet, es Soto i es Soto Fosc, el Calvari, el Convent, el pati de l'Ajuntament, la presó, les humides aules de l'Institut, les alegres pujades i baixades, les murades, el baluard de Santa Llúcia, el Polvorí...

Tendràs un extens repertori de companys, amb els quals compartiràs jocs, camins, classes, jornades festives per Sant Tomàs d'Aquino; exercicis espirituals i sermons de quaresma, aporugats per la veu arribant imponent del pare Sarabia, que et recordarà pecats, infern i dimonis, amb penediments immediats als confessionaris de les fosques capelles de Sant Domingo; sovintejaràs amb ells tardes de cinema, excursions i primeres festejades. Els recordes?

Germans Verdera, Elies, José Luis Roselló, cosins Mestre, Pere Vilàs, Paco Riera, Miguel Cardell, Pedro Guasch Cañas, Victòria Prats, Elena Calbet, Toni Albert, Toni Moreno, Fina Mari Mayans, Bufi, Palerm, Pilar Villangómez, Carlos, Joan Cerdà, Bello, Juanito Leandro, en Periquet, Juanita

Ferrer, Víctor, Fernando Mari Riusech, Toni Teixidor, són alguns d'ells. Eren un eixametam de gent.

El quadre no es pot acabar sense un dels principals components: un professorat adient per a aquella al·lotgeria.

Don Isidoro, don Manolo, Sorà, don Vicent Bufi, don Cristóbal Guerau de Arellano, don Mario Tur, don Pepe Tur, don Jeroni, en Núñez, don Antoni Roig, en Toni Planas, n'Alejandro Llobet, donya Carmen Gómez i el seu marit Francisco Carreño, don José Mª Mañá, en José María Prats, en Botella, na Catalina Betancourt, en José Hernández Mora (el "Bilingüe"), en Gabriel Sorà, en Palau...

I el complement adequat, que ajuda a posar marc al quadre: el secretari Souviron; en Xomeu Fornàs, don Juan, es Coixet des Piló (i el seu tabac de contraban); en Tià i els seus "bolados"; les tertúlies d'en Fermín Soriano; el militar Morales i el seu ca ferotge; el femater Sanxo; les beates del Convent; en Racó i sa dona —els campaners—; la talaia del baluard, força vegades amb un

senzill telescopi apuntat cap a sa Torre de sa Penya, és a dir, cap a ca ses nenes; els judicis a la sala de plens de l'Ajuntament; les complicitats i els intercanvis de favors entre presos i estudiants conxorxats per dificultar determinades classes, acords fets, a través dels amplis finestrals de l'institut-convent; ses Cardones, propietàries de la tranquil·litat i la pau a la plaça d'Espanya...

La bona vida s'acaba, i un membre de la família Puget, mescla d'artistes, apotecaris, militars i professionals liberals, ha d'enfilar el rumb de la seua vida. És hora de decidir el futur, de partir cap a Barcelona.

La tradició familiar marca profundament. Són anys i anys de veure l'exemple del pare; d'observar les feines acurades d'en Pere Sení, en Savi, en Juanito Planells i en Miquel de sa Policieta; de moure's entre olors de magnèsia, esperit de vi i càmfora, aigua de roses, herbes medicinals i aromàtiques, aigua forta, olis i perfums; d'encuriosir-se per l'elaboració, el formulari i el despatx de catxets, papers, píndoles, xarops, "sellos", pocions, òvuls, pols, untures, tocs, liniments, i altra farmacopea; de contemplar probetes, morters i macetes, matrassos, espàtules, filtres, ampolles, mesures, alambins i balances; de recordar noms exòtics, com ipecacuana, tolú, polígala virgínica i amara, creosota, *Viburnum prunifolium*; de tastar pega dolça, "ferroquines", pastilles de calç xocolatades, purgues d'oli de ricí, oli de fetge de bacallà, sàlvia i camamil·la, depuratiu, aigua de Carabà, ceregumil, bafes d'eucaliptus, "tosiletes"; de manejar llibres de fórmules, vademécums, paper d'estrassa i receptes d'indescifrabla lectura. La decisió d'estudiar Farmàcia és clara, i comença una aventura apassionant de la teua vida: l'etapa universitària. Són temps d'abassegadora dictadura, el contacte amb un món nou t'obri els ulls a la realitat. Comences, idò, una aferrissada lluita per la democràcia i el guany inestimable de la llibertat. Si s'han de tombar portes, es tomben. Si s'ha de patir repressió, es pateix. Si hi ha expulsió i desterrament, l'ànim no s'encongeix, sinó que es referma el coratge i la voluntat ardidada.

Malgrat els entrebancs polítics, acaba els estudis i emprèn tasques professionals lluny d'Eivissa. A l'estranger s'adona que l'espai multicultural no s'ha de construir en detriment de cap cultura que hi sigui present. L'illa queda lluny, però a Alemanya, al cor d'Europa, pensa que la cultura pròpia és un enriquiment que cal respectar i intercomunicar. L'Europa que co-neix comença a configurar un nou model de convivència internacional gràcies a la riquesa de llengües i de cultures, i a la necessitat de respectar la diferència i afavorir les minories. Conservar els referents culturals, històrics, socials i geogràfics no vol dir per a ell quedar ancorat en el passat i preservar només aquelles manifestacions més superficials o folklòriques d'una comunitat. En Guillem es dedicarà a la investigació, i viurà lluny, però conservarà una identitat, que no vol dir recloure's en certs valors i desconèixer realitats més àmplies.

A l'activitat laboral i científica, acompanya l'activitat política. Paradoxalment, sorgit d'una família dretana, orienta els seus esforços cap a l'esquerra i els plantejaments socials. L'activisme polític a la universitat té continuïtat, amb desmesurat desig de democràcia, amb actitud decidida, valenta i oberta.

Matrimoni, fills i cap a Eivissa. Els anys 80 torna a casa seua i es fa càrrec de la farmàcia de son pare. La participació en la configuració del món social, polític, econòmic i cultural illenc és per a ell un dret i un deure. El contacte amb la realitat del món que el va veure néixer, que mai no va abandonar totalment, provoca la pregunta de quin model de societat, de cultura, de llengua tenim i volem. Deixa ressolar les idees polítiques primerenques i comença a cercar models reals i objectius, allunyats d'excessius ornaments i cultismes obscurantistes.

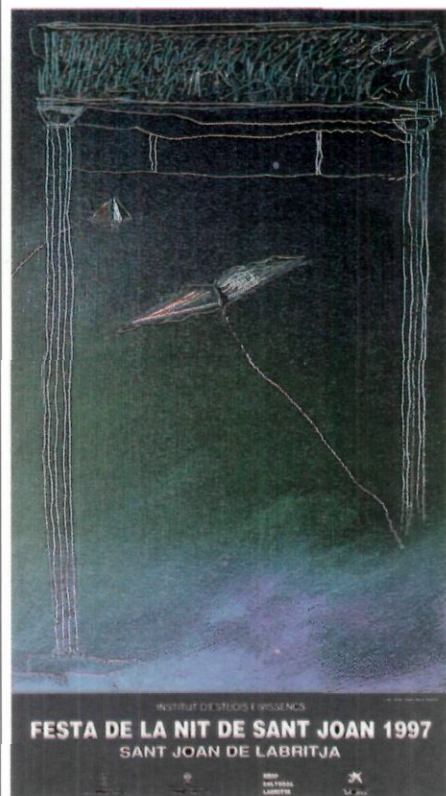
Tal vegada arriba a pensar que el model cultural que vol transmetre, mitjançant la llengua pròpia (ell, de llengua materna castellana i paterna eivissenca, talment bilingüe), ha d'estar lligat a la realitat nacional i, per tant, ha de mantenir uns senyals d'identitat, i un

requisit indispensable: la cultura haurà d'estar caracteritzada per la diversitat i el dinamisme, sense etnocentrismes, sense elitisme; haurà de ser actual, atractiva i participativa, però nostra.

Des del seu establiment, des de la seua activitat professional i vocacional, des dels càrrecs de servei a la societat i l'ensenyança illenques vol transmetre uns valors culturals, ètics, històrics i polítics, sense barrejar amb trampes subtils, aberracions ni incongruències. Bé sap que la llengua és l'element més definitori d'una nació i la manifestació més palesa de la diversitat cultural, a més de vehicle d'intercomunicació, de contacte entre persones i societats, i que perdre la llengua seria perdre el referent de poble.

Podeu pensar, idò, amics, perquè l'Institut d'Estudis Eivissencs concedeix la Menció d'Honor Sant Jordi 1997 a en Guillem Puget. Els motius han set llegits a l'acta de concessió. Vull afegir-hi, emperò, que la seua presència en la societat illenca, amb el coratge, la fermesa, el compromís ètic i la senzillesa que el caracteritzen, tot temps regida pel sentit de la transcendència, avalen la concessió. En una Eivissa invertebrada en molts de sentits i aspectes fan falta, o més, són una necessitat, persones que condueixin amb mà ferma vers la recuperació nacional, que passa ineludiblement per invertir el reculament constant i dramàtic de la llengua catalana a Eivissa, per la recuperació i l'enfortiment d'un sentit històric i una presència activa en tots els àmbits illencs, costums i senyes d'identitat. Tu, Guillem, aquests darrers anys has triat el camp de l'ensenyament com a camp d'actuació cívica, i has encertat, ja que és allí on es couen els futurs d'un poble. En aquest camp, són ben palesos els esforços, la dedicació teua. Et demanam que segueixis lluitant amb la mateixa força i el mateix esperit que ho has fet fins ara. Ja de petit, eres persona de calma impetuosa, de coratge, reflexiu, però ardit. Segueix sent-ho. Rere la teua presència, s'hi troba una decidida voluntat.

Moltes gràcies, Guillem. Moltes gràcies a tots. Fins sempre. ■

Bona nit.

Ja fa 27 anys que de manera itinerant, en aquesta nit de Sant Joan, nit de foc i màgia, ens aplegam arreu de totes les parròquies d'Eivissa i Formentera. Sempre l'Institut d'Estudis Eivissencs ha aprofitat l'avinentesa per fer unes reflexions en veu alta. I avui, a ca vostra, a Sant Joan de Labritja, volem manifestar-vos les preocupacions que ens causen certes qüestions que passen a les nostres illes, les inquietuds que ens provoquen desassossec.

Desassossec ens produeixen situacions incertes de parts emblemàtiques de les nostres illes.

Pel que fa a ses Salines, constatatam un canvi d'actitud del partit governant que aviat permetrà